

KARATE SPORCULARININ MÜZİKTE ETKİLENME VE AKADEMİK ÖZ YETERLİKLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

Abdulkadir ŞIK¹, Adem ÖZDEMİR², Mustafa VURAL³

ÖZ

Bu araştırma ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitimlerine devam edip karate branşıyla ilgilenen sporcuların bazı demografik değişkenlere göre müzikten etkilenme ve akademik öz yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada mevcut durumu ortaya koymayı amaçlayan betimsel tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma Erzurum ilinde eğitim öğretim sürecine devam eden 90 erkek 40 kız öğrenci katılmıştır. Araştırma da veri toplama aracı olarak, DeWellis (2003) tarafından geliştirilen ve Totan (2014)'ün Türkçe uyarlaması yaptığı "Müzikten Ekilenim Ölçeği", Jinks ve Morgan (2003) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Öncü (2012) tarafından yapılan "Akademik Öz Yeterlik Ölçeği" ile araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizi aşamasında önce normallik testi yapılmış ve verilerin normal dağılım göstermedikleri belirlenmiş buna göre non-parametrik testler kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U Testi ve çoklu karşılaştırmalar için Kruskal-Wallis Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi için $\alpha=0.05$ seçilmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet değişkenine göre akademik öz yeterlik ölçeği ortam boyutu ve eğitim kalitesi boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı, müzikten ekilenim ölçeğinin farklılaşmadığı belirlenmiştir. Eğitim durumu değişkeninde müzikten ekilenim düzeylerinin anlamlı şekilde farklılaştığı, akademik öz yeterlik ölçeği boyutlarının ise farklılaşmadığı belirlenmiştir. Yaş değişkenine göre müzikten ekilenim düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı, akademik öz yeterlik boyutlarında ise farklılıklar tespit edilmemiştir. Ailelerin aylık gelirine göre katılımcıların müzikten ekilenim ölçeği ve akademik öz yeterlik ölçeği boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların müzikten etkinim düzeyleri ve akademik öz yeterlik düzeyleri sonuçları incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Müzik, Karate, Öz Yeterlik.

STUDY ON SELF-EFFICACY OF KARATE PLAYERS AND EFFECT OF MUSIC ON THEM ACCORDING TO SOME DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

This research was carried out in order to determine academic self-efficacy levels of athletes who engaged in karate branch and who continued their education at primary and secondary school levels and effect of music on them according to some demographic variables. In the research, descriptive survey method which aimed to reveal current situation, was used. 90 male and 40 female students studying in Erzurum province participated in the study. In the research, "Music Effect Scale" developed by DeWellis (2003) and adapted to Turkish by Totan (2014), "Academic Self-efficacy Scale" developed by Jinks and Morgan (2003) and adapted to Turkish by Öncü (2012) and "Personal Information Form" developed by researchers were used as data collection tool. In the analysis of data, normality test was performed firstly and it was determined that data did not show normal distribution and non-parametric tests were used accordingly. Mann-Whitney U Test was used for paired

¹ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ağrı.

² Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eleşkirt Meslek Yüksek Okulu Ağrı.

³ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Ağrı.

* Bu çalışma 24-26 Nisan 2019 tarihinde 12. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

comparisons and Kruskal-Wallis Variance Analysis was used for multiple comparisons. For significance level in the research, $\alpha=0.05$ was selected. As a result of the research, it was determined that academic self-efficacy scale's environment and education quality dimension differentiated significantly and music effect scale did not differentiate according to gender variable. It was determined that music effect levels differentiated significantly and academic self-efficacy scale dimensions did not differentiate according to educational status variable. It was determined that music effect levels differentiated significantly and there were differences in academic self-efficacy scale dimensions according to age variable. It was determined that dimensions of music effect scale and academic self-efficacy scale did not differentiate significantly according to families' monthly income variable. When self-efficacy levels of the participants and their levels of being effected by music were examined, it was concluded that there was not a significant relationship between them.

Keywords: Physical Education, Sports, Music, Karate, Self-Efficacy.

GİRİŞ

Dünya geçmiş, gelecek hatta bu gün bile büyümekte ve gelişmektedir. Geçen bu süreçlerde insanlar kendilerini yetiştirip bilgi ve beceri sahibi olurlar. İnsanlar bu bilgi ve becerilerinden gelişen, büyüyen bu dünyada yaşam kalitelerini artırmak ve dahi yaşamın gereği olan temel ihtiyaç-gereksinimlerini giderip yaşamını sürdürürebilmek için hayatının her alanında kullanırlar. Kazanılan yada süreç içerisinde elde edilen bilgi ve beceriler bireyler tarafından kullanılıp uygulanırlar. Bu bilgi ve becerilerin hayata nasıl uygulanıp, kullanılacağı bireylerin yeterlilik düzeyini ortaya koymaktadır. Gittikçe gelişen toplumsal beceriler kitlelerin beraberliklerindeki kaliteyi artırır. Ancak kişisel becerilerin kazanımları toplumların yükselmesini, gelişmesini daha modernize ve daha medeni olmasını pekiştirir. Asıl olanda budur. Devam eden süreçte kişi başardıkça daha çok üretmeye daha çok kendine güvenmeye başlar. Buda kişinin özgüvenini artırır. Bu durum bireylerin öz yeterliliğini gösterir (İleri, 2019). Öz yeterliliğe baktığımızda sosyal öğrenme kuramının ana kavramını oluşturmaktadır. Bu kavram bireylerin yetenek ve becerilerini başarılı bir şekilde ortaya koyabilmelerinde kendilerine özgüven duymalarının önemini savunmuştur (Pajers, 2006). Bu kavram ve tanımlara baktığımızda hayatın bir öğrenme sürecine içerisinde olduğu görülmektedir. Bu süreç içerisinde bireylerin kendisinden istenen akademik görevlerini beklenen düzeyde yapabileceğine olan inancı da akademik öz yeterlilik olarak ifade edebiliriz (Bong, 2004).

Kişisel beceriler yaşamın her alanında bilimde, teknolojide, sporda, müzikte ve benzeri durumlarda geliştikçe toplumlarda değişik alanlarda bu kişisel becerilerden fazlasıyla yararlanılmaya başlandı. Kişisel becerilerden müziği ele aldığımızda tarih boyunca toplumlarda müzik yaşamın her alanında yer almaya başlamıştır. Çeşitli araştırmalar gösteriyor ki bu kişisel beceriden toplumlar oldukça yarar sağlamıştır. Literatür incelendiğinde;

Müziğin insan beyni üzerine etkisi (Yazıcı, 2017), Yaşam kalitesi üzerine müziğin etkisi. (Kulakaç ve ark. 2016), Dil gelişimi ve okuma eğitimine müziğin etkisi (Çaydere, 2006), Ses ve müziğin organları iyileştirici etkisi. (Karamızrak, 2014) gibi çalışmalar yapılmış ancak hemen hemen her alanda yer alan müzik ve akademik öz yeterlik konularının birlikte ele

alındığı çalışmalar literatürde çok az sayıda hatta yok denecek seviyede olduğu görülmektedir. Bu tür çalışmaların disiplinler arası çalışmalara örnek olacağı ve farklı çalışma grupları ve çalışma alanlarıyla ilgili çalışmalara ışık tutacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda sporcuların müzik düzeyleri ve akademik öz yeterliklerinin farklı değişkenler açısından belirlenmesi amaçlanmış ve bu çalışma bu bilgiler ışığında şekillendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, bir evren içerisinde belirlenen bir örneklem grubu üzerinde çalışmalar yapılarak tutum, eğilim ve görüşlerin nümerik ya da nicel olarak betimlenmesini amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır (Creswell, 2013).

Evren Örneklem

Bu çalışma için araştırmaya gönüllü katılan Erzurum ilinde eğitim öğretim sürecine devam eden ve spor kulüplerine kayıtlı karate branşıyla ilgilenen 90 erkek 40 kız toplamda 130 öğrenci ile katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak DeWellis (2003) tarafından geliştirilen ve Totan (2014)'ün Türkçe uyarlaması yaptığı "Müzikten Etkilenim Ölçeği", Jinks ve Morgan (1999) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Öncü (2012) tarafından yapılan "Akademik Öz Yeterlik Ölçeği" ile araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 23.00 paket program kullanılmıştır. Verilerin normallik sınaması yapılarak normal dağılım göstermediği belirlenmiş ve veriler non-parametrik testlerle sınanmıştır. Araştırmada ikili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U Testi ve çoklu karşılaştırmalar için Kruskal-Wallis Varyans Analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis Varyans Analizi sonucu anlamlı farkın çıktığı durumlarda, bu farkın hangi gruplar arasından kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U Testi uygulanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi ise 0.05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların farklı demografik değişkenlere ilişkin Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis H Testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Müzikten Etkilenim Ölçeği ve Akademik Öz Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Müzikten Etkilenim Ölçeği		Kız	40	62,39	5615,00	1520,000	,158
		Erkek	90	72,50	2900,00		
Akademik Öz Yeterlik Ölçeği	Yetenek Boyutu	Kız	40	63,23	5691,00	1596,000	,302
		Erkek	90	70,60	2824,00		
	Ortam Boyutu	Kız	40	71,72	6455,00	1240,000	,005*
		Erkek	90	51,50	2060,00		
	Eğitim Kalitesi Boyutu	Kız	40	71,26	6413,00	1282,000	,006*
		Erkek	90	52,55	2102,00		

p=0,05

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan sporcuların cinsiyet değişkenine göre müzikten etkilenim ölçeğinin ve akademik öz yeterlik ölçeği alt boyutlarından yetenek boyutunun anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, akademik öz yeterlik ölçeği alt boyutlarından ortam boyutu ($p<0,05$) ve eğitim kalitesi boyutunun ($p<0,05$) anlamlı bir düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların ise kızlar lehine daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Müzikten Etkilenim Ölçeği ve Akademik Öz Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		Eğitim durumu	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Müzikten Etkilenim Ölçeği		İlköğretim	90	57,92	5213,00	1118,000	,001*
		Ortaöğretim	40	82,55	3302,00		
Akademik Öz Yeterlik Ölçeği	Yetenek Boyutu	İlköğretim	90	63,06	5675,00	1580,000	,266
		Ortaöğretim	40	71,00	2840,00		
	Ortam Boyutu	İlköğretim	90	66,06	5945,00	1750,000	,800
		Ortaöğretim	40	64,25	2570,00		
	Eğitim Kalitesi Boyutu	İlköğretim	90	63,54	5719,00	1624,000	,352
		Ortaöğretim	40	69,90	2796,00		

p=0,05

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan sporcuların eğitim durumu değişkenine göre akademik öz yeterlik ölçeği bütün alt boyutlarının (yetenek, ortam ve eğitim kalitesi boyutu) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), müzikten etkilenim ölçeği puanlarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın ise ortaöğretim öğrencileri lehine daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Müzikten Etkilenim Ölçeği Ve Akademik Öz Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Test Sonuçları

		Yaş	N	Sıra ort.	df	X ²	P	Anlamlı Fark
Müzikten Etkilenim Ölçeği	A	10-11	40	27,85	2	10,603	,005*	A-B<C
	B	12-13	48	27,63				
	C	14-15	42	44,05				
Akademik Öz Yeterlik Ölçeği	Yetenek Boyutu	A	10-11	40	29,20	2	1,414	,493
		B	12-13	48	33,40			
		C	14-15	42	36,17			
	Ortam Boyutu	A	10-11	40	30,85	2	,802	,670
		B	12-13	48	35,67			
		C	14-15	42	32,00			
	Eğitim Kalitesi Boyutu	A	10-11	40	31,33	2	1,867	,393
		B	12-13	48	30,54			
		C	14-15	42	37,40			

p=0,05

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan sporcuların yaş değişkenine göre akademik öz yeterlik ölçeği bütün alt boyutlarının (yetenek, ortam ve eğitim kalitesi boyutu) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), müzikten etkilenim ölçeği puanlarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Mann-Whitney U sonuçlarına göre 14-15 yaşında olan sporcuların 10-11 ve 12-13 yaş aralığındaki sporculara oranla müzikten daha yüksek düzeyde etkilendiklerini söyleyebiliriz.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırmada karate sporcularının müzikten etkilenim durumları ile akademik öz yeterlikleri bazı demografik değişkenler açısından araştırılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma bulguları incelendiğinde; araştırmaya dahil olan kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla akademik öz yeterlik ölçeği alt boyutlarından ortam boyutu ve eğitim kalitesi boyutuna daha yüksek düzeyde sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Çuhadar vd. (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmadaki bulgularla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan sporcuların eğitim durumları açısından sonuçlar incelendiğinde ise katılımcıların akademik öz yeterlik algılarının eğitim durumundan etkilenmediği görülmektedir. Yani katılımcıların eğitim durumları katılımcıların akademik öz yeterlik düzeylerini belirlemede etkili olmadığını söylememiz mümkündür. Buna karşın araştırmaya katılan sporcuların müzikten etkilenim algılarının ise eğitim durumuna göre değişkenlik

gösterdiği, ortaöğretim mezunu olanların ilköğretim mezunu olanlara göre daha yüksek düzeyde yaşantılarında müzikten etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan sporcuların yaşları açısından sonuçlar incelendiğinde ise katılımcıların akademik öz yeterliklerinin yaş değişkeninden etkilenmediği görülmektedir. Müzikten etkilenim ölçeği açısından ise 14-15 yaşında olan sporcuların 10-11 ve 12-13 yaş aralığındaki sporculara oranla müzikten daha yüksek düzeyde etkilendiklerini söyleyebiliriz. Bu durumun 14-15 yaşında olan sporcuların ergenlik döneminde olmaları nedeniyle diğer grupta bulunan sporculara nazaran daha değişken psikolojik yapıya sahip olmalarından kaynaklı olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. **Bong, M.** (2004). Academic motivation in self efficacy, task value, achievement goal orientations, and attributional belief. *Journal of Educational Research*, 97(6), 287-297.
2. **Creswell, J. W.** (2013). Nitel Sorgulama ve Araştırma Tasarımı: Beş Yaklaşım arasından Seçme (3. baskı). Bin Oaks, CA: SAGE.
3. **Çaydere, Ö. Ö.** (2006). Dil gelişimi ve okuma eğitiminde müziğin etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 131-136.
4. **Çuhadar, C., Gündüz, Ş. ve Tanyeri, T.** (2013). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Ders Çalışma Yaklaşımları ve Akademik Öz yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 251-259.
5. **DeVellis, R. F.** (2003), "Scale Development Theory and Applications", Sage Publications, California.
6. **İleri, M.** (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin akademik öz yeterliklerinin gelecek beklentisi üzerine etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü beden eğitimi ve spor ana bilim dalı yayımlanmış yüksek lisans tezi. Karaman.*
7. **Jinks, J., & Morgan, V.** (1999). Children 's Perceived Academic Self – Efficacy: An Inventory Scale. *The Clearing House*, 72(4), 224-230.
8. **Karamızrak, N.** (2014). Ses ve müziğin organları iyileştirici etkisi. *Koşu yolu kalp dergisi*, 17(1), 54-57.
9. **Kulakaç, N., Çolak, A. ve Aktuğ, C.** (2016). Yaşam kalitesi üzerine müziğin etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(4), 67-70.
10. **Öncü, H.** (2012). Akademik Öz-yeterlik Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), s. 183-206.
11. **Pajares, F. ve Usher, E. L.** (2006). Inviting confidence in school: Invitations as a critical source of the academic self-efficacy beliefs of entering middle school students. *Journal of Invitational Theory and Practice*, 12, 7-16.
12. **Totan, T.** (2014). "Ölçek Geliştirme Kuram ve Uygulamalar", Nobel Yayıncılık, Ankara
13. **Yazıcı, D.** (2017). Müziğin insan beyni üzerine etkisi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(1), 88-103.